

POSTANOWIENIE

5 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)

SSN Mariusz Załucki

na posiedzeniu niejawnym 5 kwietnia 2023 r. w Warszawie

w sprawie ze skargi J. M.

o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z 19 czerwca 2018 r., XXVII Ca 3032/16,

wydanego w sprawie z wniosku B. P.

z udziałem K. D., J. M., P. M. i K. M.

o podział majątku wspólnego i dział spadku,

na skutek wniosku pełnomocnika J. M.

o uzupełnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lutego 2023 r.,

uzupełnia postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2023 r. w ten sposób, że oddala wniosek adwokat A. K. o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestniczce J. M. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z 8 lutego 2023 r. odrzucił skargę J. M. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, ze względu na jej niedopuszczalność (art. 424⁸ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Pełnomocnik ustanowiony z urzędu do reprezentowania uczestniczki J. M. w postępowaniu skargowym adwokat A. K. wniosła o uzupełnienie tego postanowienia przez przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce. Wskazała, że w skardze został sformułowany prawidłowy wniosek o przyznanie tych kosztów również w razie odrzucenia skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 351 § 1 k.p.c., mającym odpowiednie zastosowanie w postępowaniu skargowym (art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 424¹² k.p.c.), strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, a gdy doręczenie postanowienia następuje z urzędu – od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. Przepis ten ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym (art. 13 § 2 k.p.c.).

2. Pełnomocnik ustanowiony przez sąd (pełnomocnik z urzędu) jest legitymowany do złożenia wniosku o uzupełnienie orzeczenia w zakresie przyznania na jego rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (zob. uchwały SN z 20 maja 2011 r., III CZP 14/11, OSNC 2012, nr 1, poz. 2, i z 8 marca 2012 r., III CZP 2/12, OSNC 2012, nr 10, poz. 115). Taki wniosek pełnomocnik wnosi w imieniu własnym i na własną rzecz, nie działając w tym zakresie w imieniu mocodawcy (uczestniczki).

3. W orzecznictwie Sądu Najwyższego od wielu lat utrwalone jest już stanowisko, że czynności pełnomocnika z urzędu, które są sprzeczne z zasadami profesjonalizmu, nie uzasadniają przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (postanowienia SN: z 14 sierpnia 1997 r., II CZ 88/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 40; z 12 lutego 1999 r., II CKN 280/98; z 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 123; z 18 marca 1999 r., I CKN 1046/97, OSNC 1999, nr 10, poz. 178; z 16 marca 2000 r., I PZ 86/99; z 10 grudnia 2001 r., I PKN 248/01, OSNAPiUS 2002, nr 9, poz. 5; z 20 września 2007 r., II CZ 60/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 41; z 20 lipca 2016 r., II CNP 5/16; z 11 stycznia 2017 r., IV CZ 80/16;

z 11 stycznia 2017 r., IV CZ 81/16; z 31 stycznia 2018 r., I CZ 146/17; z 6 lutego 2020 r., II CZ 73/19, a także uchwała składu siedmiu sędziów SN z 21 września 2000 r., III CZP 14/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 21).

4. Nie budzi wątpliwości, że wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, która podlegała odrzuceniu, ze względu na to, że zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia była możliwa w drodze innych środków prawnych (art. 424⁸ § 2 k.p.c.), wyklucza przyjęcie, iż pełnomocnik z urzędu dochował należytej staranności przy konstruowaniu skargi. Na pełnomocniku spoczywa bowiem obowiązek rozważenia w pierwszej kolejności, czy skarga jest w danej sprawie w ogóle dopuszczalna. Stwierdzenie, że było możliwe wzruszenie zaskarżonego orzeczenia np. przy pomocy skargi kasacyjnej, implikuje z kolei konieczność wskazania w skardze okoliczności, o których mowa w art. 424¹ § 2 w zw. z art. 424⁸ § 2 k.p.c. Błędna ocena dopuszczalności skargi w danej sprawie nie odpowiada natomiast wymaganemu od pełnomocnika z urzędu stopniowi profesjonalizmu.

Zgodnie z art. 118 § 5 k.p.c. jeżeli adwokat lub radca prawny ustanowiony w związku z postępowaniem ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nie stwierdza podstaw do wniesienia skargi, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić na piśmie o tym stronę oraz sąd, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu. Do zawiadomienia adwokat lub radca prawny dołącza sporządzoną przez siebie opinię o braku podstaw do wniesienia skargi. Z przepisu tego wynika jednoznacznie, że pełnomocnik z urzędu nie powinien wnosić niedopuszczalnej skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, ale sporządzić opinię o braku podstaw do wniesienia skargi, a wola mocodawcy nie ma w tym wypadku decydującego znaczenia.

5. W konsekwencji, w razie odrzucenia wniesionej przez pełnomocnika z urzędu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wniosek o przyznanie temu pełnomocnikowi od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej podlega oddaleniu (tak m.in. postanowienia SN:

z 2 lipca 2014 r., IV CNP 7/14; z 30 czerwca 2015 r., IV CNP 79/14; z 15 czerwca 2016 r., V CNP 85/15; z 20 lipca 2016 r., II CNP 5/16).

Z tego względu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 351 § 1 k.p.c. oddalił wniosek pełnomocnika ustanowionego z urzędu o uzupełnienie postanowienia.